

Телічко Н.А.,
к.е.н., доц. Одеська державна академія будівництва та архітектури
Махортов Ю.О.,
д.е.н., проф. Київський університет культури і мистецтв

УДОСКОНАЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В нестабільних умовах політичної та фінансової кризи дуже актуальною постає проблема взаємозв'язку системи корпоративного управління та контролю із фінансово-економічною стійкістю підприємств. Розвиток сучасного корпоративного управління веде до зміни самої системи економічних і соціальних стосунків на різних рівнях її розвитку взагалі, що, в свою чергу, вимагає такої системи на усіх рівнях, а саме вдосконалення принципів, організаційних й методичних аспектів управління нею, розробки сучасної моделі управління на підприємствах, що відповідатиме вітчизняним умовам. Отже, велику роль у розвитку та вдосконаленню корпоративного сектора в структурі сучасної економіки різко актуалізує проблему його необхідності в системі корпоративного контролю, задля забезпечення ефективного управління.

Необхідність вирішення всіх проблем окреслених вище й враховуючи специфіки та особливості функціонування вітчизняного ринку корпоративного управління та контролю, свідчить про актуальність обраної теми дипломної роботи та свідчить про доцільність дослідження організаційно-економічних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо його покращення.

Під час теоретичного дослідження обраної теми, нами було з'ясовано, що єдиного універсального визначення сутності корпоративного управління, яке можна було б рівнозначно застосувати для різних ситуацій, країн і правових систем, не існує, воно розглядається з позиції певних підходів. У цілому можна виділити три ключові підходи: як наука, як система, як процес.

Тому, на наш погляд, найбільш доцільним розглядати корпоративне управління системно, розуміючи під цим поняттям насамперед систему

взаємодії органів корпоративного правління, управління вартістю компанії та її сталим розвитком відповідно до прийнятих цілей для забезпечення найбільш вигідного перерозподілу сконцентрованих в корпорації ресурсів.

Проте в економічній літературі зустрічаються підходи, коли ототожнюють поняття «корпоративного управління» і «корпоративного менеджменту». Така позиція має місце, тому що, по-перше, вони поєднані спільним об'єктом дослідження – корпорацією. По-друге, кінцева мета теж однакова – ефективне та якісне управління компанією, і, врешті, корпоративне управління і корпоративний менеджмент – це система економічних відносин (Табл. 1).

Табл. 1 Основні суттєві відмінності корпоративного управління і корпоративного менеджменту

Характеристика	Корпоративне управління	Корпоративний менеджмент
Сфера відповідальності	вироблення стратегічного напрямку, механізмів реалізації та за контроль дій менеджерів	ефективна реалізація стратегічних рішень
Суб'єкти	акціонери, члени ради директорів, топ-менеджери, стейкхолдери	топ-менеджери, менеджери середньої ланки, наймані працівники
Спрямованість	зовнішнє середовище компанії	внутрішнє середовище організації
Основний інструмент досягнення поставлених цілей	довгострокова корпоративна стратегія	короткострокова корпоративна стратегія

Таким чином, корпоративне управління можна розглядати у широкому сенсі слова яке відображає взаємодію безлічі суб'єктів економічних відносин з питань забезпечення ефективності діяльності компанії і захисту інтересів зацікавлених сторін (акціонерів, ради директорів, менеджерів, інвесторів, кредиторів, співробітників, постачальників, покупців, державних чиновників, місцевих органів влади; місцевого населення та ін.), а також довгострокову політику компанії у цій області. Тому, визначення корпоративного управління

повинно містити чотири найважливіших компоненти, які представлені на рисунку 1.

Рис. 1 - Найважливіші компоненти корпоративного управління

Тому, сутність корпоративного управління проявляється через синтез процесного та системного підходів. Корпоративне управління, з одного боку, цілеспрямована діяльність системи виборних та призначених органів, через яку спрямовуються і контролюються товариства (процесний підхід), а з іншого, – система правил і поведінки між зацікавленими особами (системний підхід), що в кінцевому результаті орієнтована на максимізацію прибутку, зростання капіталізації та підвищення конкурентоспроможності товариства.

При цьому функція держави полягає у належному контролі за відповідними процесами корпоративної діяльності, з позицій дотримання комерційними структурами. Все вищезначене може дозволити розробити систему функцій корпоративного управління за окремими суб'єктами корпорації де управління корпоративними правами регулюється ринком корпоративного контролю.

В цілому ж система корпоративного управління має містити як зовнішні (державне регулювання корпоративного сектору, механізми ринкового контролю, громадські організації) так і внутрішні (власники, менеджмент,

працівники) елементи. Дані елементи встановлюють механізми, за допомогою яких і здійснюється корпоративне управління.

В свою чергу система корпоративного управління як організація являє собою відкриту динамічну систему, вбудовану в середовище підприємства, з яким вона знаходиться в стані постійного обміну.

Взагалі теорія та практика ефективного управління в спрощеному вигляді дозволяє зазначити, що основою діяльності і одним із базових об'єктів системи корпоративного управління є саме ресурси, які й є базовим об'єктом системи корпоративного управління підприємства. Слід відмітити, що зазвичай систему корпоративного управління розглядають як структуру і механізми зовнішнього впливу на діяльність корпорації.

Таким чином, проаналізувавши вказану вище структуру, можна виокремити важливі відмінності між корпоративним і некорпоративним управлінням. По-перше, якщо в некорпоративному управлінні об'єднані функції власності і управління, а управління здійснюють самі власники, то при корпоративному управлінні, як правило, відбувається розподіл прав власності і повноважень управління. По-друге, звідси випливає те, що виникнення корпоративного управління привело до формування нового, самостійного суб'єкта господарських відносин – інституту найманих менеджерів (управлінців). По-третє, із цього слідує, що при корпоративному управлінні разом з функціями управління власники втрачають і зв'язок з бізнесом. В-четвертих, якщо в системі некорпоративного управління власники пов'язані між собою відносинами з питань управління (є партнерами), то в системі корпоративного управління відносини між власниками відсутні і замінені на відносини власників і корпорації [1].

Проведене дослідження сутності та доцільності формалізації системи контролю діяльності промислового підприємства дозволило зробити такі висновки: формування системи корпоративного управління та контролю діяльності підприємства передбачає створення її структури та встановлення

зв'язків між окремими елементами системи; процес формування системи корпоративного управління та контролю діяльності підприємства передбачає послідовне виконання таких етапів: формулювання мети та завдань системи корпоративного управління та контролю; інформаційно-комунікативне забезпечення формування системи контролю; визначення підсистем контролю та їх основних елементів (об'єкта, предмета, суб'єктів контролю; форм і методів контролювання й особливостей процесу контролювання); встановлення структурних зв'язків між елементами системи контролю; формалізація системи контролю та використання сформованої системи контролю в процесі управління підприємством.

Як показали результати досліджень, саме чинник ефективності системи корпоративного управління, зокрема, його організаційно-управлінські аспекти мали визначальне значення у поясненні специфіки типу моделі корпоративного управління та його ефективності. Особливості управління були обумовлені такими аспектами, як характер стратегічного управління, планування, організаційної структури управління, стану трудових ресурсів, організаційного управління, контролю, прийняття управлінських рішень, мотивацій та ін. Загальним було те, що переваги підприємств-лідерів появлялися за досконалих систем корпоративного управління. Модель партнерських відносин мала вищий потенціал ефективності саме завдяки істотно вищому рівню стратегічного планування, що досягалося на основі кращого інформаційного забезпечення, моніторингу, прогнозування та моделювання чинників внутрішнього і зовнішнього середовища за використання сучасних інформаційних технологій.

Отже, наведена концепція організаційно-економічних засад забезпечення захисту підприємства на ринку корпоративного контролю, надані практичні рекомендації щодо її запровадження у практику корпоративного управління.

Література

1. Пилипенко О.І. Моделювання облікової політики в системі корпоративного управління. *Вісник ЖДТУ*. 2009. № 2 (48). С.104-110.